

Sådan bruges Dannebrog

■ ■ ■ Guide til korrekt brug af Dannebrog

Udgivet med støtte fra
A.P. Møller og hustru Chastine Mc-Kinney Møllers
Fond til almene formaal

Sådan bruges
Dannebrog

HKH Prins Joachim er protektor for Danmarks-Samfundet

Sådan bruges Dannebrog

1. udgave 2007

ISBN 978-87-990709-0-9

Danmarks-Samfundet

Idrættens Hus

Brøndby Stadion 20

2605 Brøndby

www.danmarks-samfundet.dk

Redaktion

Søren Cruys-Bagger, Danmarks-Samfundets landsledelse

Fotos

Ole Olsen, Wedigo Ferchland, Ceesvan Roeden, Ole Akhøj,

Geir Haukursson, Steen Brogaard

Tegninger

Irene Carlsen

Tekstbearbejdning

Lars Rasmussen, www.vidogsans.dk

Tryk

www.SvendborgTryk.dk

Indholdsfortegnelse

Stikordsregister	4
1. Indledning	5
2. Dannebrogts historie	7
3. Danmarks-Samfundet 1908 – 2006	12
4. Dannebrogtsflaget	15
5. Dannebrogtsfanen	40
6. Fanen ved kirkelige handlinger	54
7. Begreber om Dannebrog	64

Stikordsregister

Dannebrog og flagning til søs	35
Dannebrogsfanens udseende	40
Danske flagdage.....	25
Danske flagtider.....	22
Fanebrug ved bryllup	57
Fanebrug ved kirkelige handlinger	54
Fanebæreren.....	42
Faneindvielse.....	46
Fanen sammen med andre nationers faner.....	49
Fanen som udsmykning.....	48
Fanens anvendelse.....	41
Flag i forhold til flagstang.....	22
Flag i fremmede kirker	39
Flaget som udsmykning.....	34
Flaget ved kirkelige handlinger	36
Flagets størrelse.....	15
Flagets udseende.....	15
Flaghejsning og nedhaling.....	23
Flagning sammen med andre nationalflag.....	30
Flagning sammen med nordiske flag.....	28
Flagning ved dødsfald.....	38
Flagstang og flagline	21
Forsikringsforhold.....	53
Hilsen med fanen.....	44
Opbevaring af fanen	50
Opbevaring af flag.....	39
Orlogsflaget.....	19
Splitflaget	17
Stutflaget	16
Vimplen	18

Indledning

Dannebrog vækker følelser. Hos sportsfolk, der vinder medaljer. Hos tilskuere, der tiljubler deres idoler. Hos spejdere, gymnaster og gamle soldaterkammerater. Hos fødselarer, jubilarer og guldbrudepar. Til dåb og begravelser. I Danmark bruger vi flittigt vores flag. På tværs af alle skel er Dannebrog et symbol for fællesskabet i nationen.

Dannebrog er Danmarks stærkeste nationalsymbol og et af de ældst kendte nationalflag i verden. Flagets blodige historie er, at tusindvis af soldater igennem århundreder er døde eller blevet lemlæstet i kampen for danske værdier og slægter. Flaget gav soldaterne modet og viljen til at kæmpe.

Med tanke på de mange, der har sat livet på spil for at bevare og udvikle det samfund, vi har i dag, skylder vi at benytte Dannebrog med værdighed og respekt.

Sådan bruges Dannebrog

er en lille håndbog om regler og kutymer for, hvordan du benytter det danske flag. Formålet med hæftet er

Amalienborg Slotsplads til fødselsdag.

at fortælle om Dannebrog's betydning og beskrive korrekt brug af flag, fane og vimpel. I pjecen finder du oplysninger, beskrivelser og forklaringer, så du med større sikkerhed kan bruge Dannebrog rigtigt.

Der findes ikke en egentlig "flaglov", så brugen af Dannebrog bygger på en række cirkulærer og hævdvunden praksis. Indenfor Forsvaret er der fastlagt en lang række regler og anvisninger, men i denne håndbog fokuserer vi udelukkende på det civile brug. Vi beskriver derfor kun de militære regler, hvor de har betydning for forståelsen af de civile kutymer.

Håndbogen beskriver de generelle mål og regler, men du kan let løbe ind i tvivlstilfælde. Et eksempel på et oplagt dilemma: Hvordan flager vi til et guldbryllup, der fejres på en langfredag eller på den 9. april, hvor flaget skal på halv stang henholdsvis hele dagen og til kl. 12.00. Svaret fra Danmarks-Samfundet vil være, at feststemt musik og sang passer dårligt sammen med et flag på halv stang, så det naturlige vil derfor være at flage på hel for guldbrudeparret uanset dag og dato.

Sådan bruges Dannebrog er udgivet med støtte fra A.P. Møller og hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene formaal.

Eventuelle spørgsmål og kommentarer om brug af Dannebrog kan du sende til Danmarks-Samfundet.
E-mail: ds@danmarks-samfundet.dk
Læs mere om Danmarks-Samfundet på www.danmarks-samfundet.dk

Dannebrogs historie

Flag og bannere har tidligt været kendt som identitetsmærker. Dels har de markeret en identitet udadtil, dels har de været samlingsmærker indadtil. Sagaerne kan således berette om, at danskerne under Vikingetiden ved visse lejligheder førte det såkaldte ravnbanner, med Odins sorte ravn på rød bund.

Traditionsmæssigt er danskernes brug af et flag med et hvidt kors på rød bund knyttet til de korsfarertogter, som den danske konge gennemførte i de baltiske lande, specielt Estland. Særligt er datoen 15. juni 1219 og slaget ved Lyndanisse blevet knyttet til introduktionen af dette flag i Danmark.

Vi ved ikke med sikkerhed, hvilket flag eller banner de danske konger har ført og anvendt i tidsperioden 1100-1300, da dette ikke fremgår af samtidige kilder. Vi ved imidlertid, at den danske konge fra midten af 1300-tallet har anvendt et banner, rødt med hvidt kors. I en våbenbog fra omkring 1380 har vi den ældste afbildning af det flag, som de danske konger anvendte.

Gennem 1400-tallet har vi samtidige kilder, specielt svenske kilder, der bekræfter danskernes brug af et rødt flag med hvidt kors. I disse kilder betegnes flaget første gang som "Dannebrog", der betyder danskernes klæde.

I begyndelsen af 1500-tallet introduceredes i nogle historiekroniker myten om, at Dannebrog var "faldet

ned fra himlen” under slaget ved Lyndanisse, og at dette havde givet danskerne sejren over de hedenske estere. Forklaringen på fremkomsten af denne myte kendes ikke, men flere krøniker på dette tidspunkt – i de første årtier af 1500-tallet – omtaler myten, men der er uoverensstemmelse mellem fremstillingerne, idet nogle af dem hævder at flagets ”nedkomst fra himlen” knytter sig til et slag mod russerne ved Fellin i 1208. Når myten gengives, ser man derfor ofte både 1208 og 1219 anført.

Mytens fremkomst har muligvis skulle styrke kongemagten i Danmark oven på det forsmædelige nederlag i 1500, som den danske hær led, og hvor den medbragte Dannebrogsgfane blev erobret af fjenden. Denne fane, som senere blev tilbageerobret af danskerne i 1559, har intet at gøre med myten omkring Dannebrogsgfanes fremkomst i 1219.

Det kan i dag fastslås, at Dannebrog har været anvendt som i første omgang kongernes, senere som statens, nationens og sidst folkets flag. Dette gør det danske flag til et af de ældste – om ikke det ældste – nationalflag i verden. Ingen steder kan man fremvise en snart 700 års konstant brug af det samme flag dækkende den samme statsdannelse. Myten om at vores flag ”faldt ned fra himlen” er derfor fortsat en smuk ramme om vort forhold til flaget og dets traditioner.

*Historisk maleri
af C.A. Lorentzen.*

Følgende oversigt beskriver Dannebrogts historie

- 1219 Ifølge myten faldt Dannebrog ned under slaget ved Lyndanisse den 15. juni 1219. Dannebrog (den røde dug med det hvide kors) spiller en afgørende rolle i slaget. I dag anvendes datoen 15. juni som Dannebrogts dag.
- 1380 Dannebrog afbildes i farver første gang i en europæiske våbenbog som den danske konges banner. Billedet findes i dag på Nationalbiblioteket i Bruxelles.
- 1500-tallet Den danske hær under kong Hans angriber Ditmarsken og mister den medbragte Dannebrogtsfane. Den tilbageerobres 1559 og var ophængt i Slesvig Kirke, indtil den forgik af ælde omkring 1660.
- 1600-tallet Omkring år 1600 begynder handels- og orlogsskibe at føre Dannebrog, som dermed skifter fra kongebanner til statens mærke.
- 1625 Kong Christian IV bestemmer, at splitflaget er forbeholdt kongen, orlogsflåden og de kongelige besiddelser.
- 1671 Dannebrogtsordenen indstiftes af kong Christian V. Oprindeligt forbeholdt 50 adelsmænd. Fra 1808 en orden, som alle kan modtage.
- 1696 Dimensionerne i Dannebrog som splitflag bliver fastlagt.
- 1748 Regler om, at handelsflåden skal bruge Dannebrog som stutflag, mens skibe tilhørende staten eller med tilladelse fra og særlige opgaver for staten skal føre Dannebrog som splitflag. Samtidig fastsættes de mål, som stadig er gældende for stutflag, splitflag samt de forskellige flag og vimpler, der anvendes på skibe (i rigning, stævn med videre).
- 1854 Tidligere bestemmelser, bl.a. et indskærpende forbud fra 1834 mod at private måtte hejse Dannebrog, ophæves. Dannebrog må fra 2. august 1854 bruges af alle danske borgere.

- 1865 Indregistrerede lystfartøjer må føre orlogsflaget med YF (Yachtflag) i øverste stangfelt.
- 1888 Dansk Forening for Rosport må på bådene føre orlogsflaget med DFfR og to korslagte årer i øverste stangfelt.
- 1916 På grund af 1. verdenskrig blev det bestemt, at der ikke måtte flages med udenlandske flag uden tilladelse.
- 1934 Dansk Kano- og Kajak Forbund må på sejlkanoeer føre orlogsflaget med D.K.F. i øverste stangfelt.
- 1939 Flagreglement for Søværnet, stadfæstet ved kongelig resolution af 25. oktober, siger: Orlogsflaget er et splitflag af dybrød farve med hvidt kors. Populært taler man om kræprød i modsætning til dannebrogsrød.
- 1949-1951 Det Danske Spejderkorps, KFUM-spejderne og FDF/FPF får tilladelse til på bådene i deres sejlergrupper at føre orlogsflaget med pågældende korpsmærke i øverste stangfelt.
- 1957 Da indregistrering af lystbåde afskaffes, ændres bestemmelsen af 1865 om anvendelse af Yachtflaget til, at alle lystfartøjer kan føre dette flag.
- 1957 Det tillades private at flage med finsk, islandsk, norsk og svensk flag - også uden Dannebrog - uden særlig tilladelse.
- 1966 Det tillades private uden særlig tilladelse at flage med FN-flaget.
- 1966 Politimesteren vil kunne give tilladelse til flagning med fremmede staters flag, som er anerkendt af Danmark. F.eks. i forbindelse med internationale stævner, kongresser, udstillinger osv. Der skal samtidig flages med Dannebrog i mindst samme størrelse og type og på en ikke mindre fremtrædende plads.
- 1989 Der kan frit flages med EU-flaget uden at Dannebrog samtidig vajer.
- 2005 Det tillades sejlsportsklubber at bruge Yachtflaget på land.

Danmarks-Samfundet

Siden 1908 har Danmarks-Samfundet arbejdet for udbredelsen af Dannebrog. Det stiftende møde i organisationen blev holdt den 10. juni 1908, hvor en gruppe mennesker besluttede at arbejde upolitisk og i fællesskab for at styrke det nationale sammenhold. Danmarks-Samfundet blev endelig stiftet 13. september 1908.

Faneoverrækkelse.

Baggrunden var, at Danmark i starten af 1900-tallet var præget af stærke politiske brydninger, og internationalt voksede spændingerne op til 1. verdenskrig (1914-1918). Det første møde i Danmarks-Samfundet fandt sted i Aalborg, og Aalborgkredsen er således den ældste kreds. En energisk og vedholdende indsats gjorde, at Danmarks-Samfundet blev landsdækkende i 1912.

Omkring dette tidspunkt opstod idéen om en årlig landsindsamling den 15. juni. Dagen blev kaldt Valdemarsdag, og det lille flag, som du kan købe den dag i dag, blev døbt Valdemarsflaget. Tilladelsen til indsamlingsdagen blev givet af Kong Christian X i 1912.

De penge, som Danmarks-Samfundet samler ind, bliver hen over året brugt til at købe flag- og fanemateriel for. De nye flag og faner bliver overrakt til organisationer, foreninger og andre i samfundet, som ofte bruger dem i forbindelse med deres aktiviteter i ind- og udland. Dette arbejde er en væsentlig del af Danmarks-Samfundets formål, som er at styrke kendskabet til og respekten for Dannebrog og dets kultur.

Gennem de første 100 år er der indsamlet mange millioner kroner, som alle er brugt til anskaffelse af mere end 60.000 flag og faner.

Alle Danmarks-Samfundets opgaver løses gennem frivilligt og ulønnet arbejde. Salget af det lille flag sikrer en væsentlig del af indtægterne, men siden 2005 har organisationen været en forening, som du for et mindre beløb kan melde dig ind i som enkeltperson, forening, offentlig eller privat virksomhed.

Danmarks-Samfundet arbejder i praksis som en "hjælp-til-selvhjælp-organisation". Foreninger m.fl., der har modtaget faner eller flag, hjælper selv til med flagsalget på Valdemarsdagen for at skaffe midler til nye indkøb.

Desuden varetager Danmarks-Samfundet flagets interesser blandt andet ved at udgive hæfter og informationsmateriale og ved at besvare spørgsmål om Dannebrog's korrekte anvendelse.

Se mere på www.danmarks-samfundet.dk

Dannebrogflaget

Dette afsnit indeholder en række faktuelle oplysninger om flaget og dets anvendelse.

Flagets udseende

Dannebrog er et flag med et hvidt kors på hørød bund. (Den røde farve på flaget er pantone 185 – på orlogsflaget pantone 193).

Flaget findes som stutflag, splitflag, vimpel og stander.

Reglerne for det almindelige flags (stutflagets) udseende stammer fra en forordning af 11. juli 1748 om handelsskibenes flag. Forordningen fastslog, at flaget skulle være ”rødt med hvidt kors uden split”.

Dannebrog som stutflag må ikke forsynes med tekst, logo eller lignende. De angivne mål må heller ikke i reklamer eller andre afbildninger af Dannebrog afviges, og der må ikke skrives på flaget.

I tidens løb har en del større institutioner, virksomheder med videre af privat karakter fået særlig tilladelse til at benytte splitflag. Splitflaget har da ofte en form for udsmykning.

Flagets størrelse

Hvis du køber et flag, bør du sikre sig, at proportionerne er rigtige.

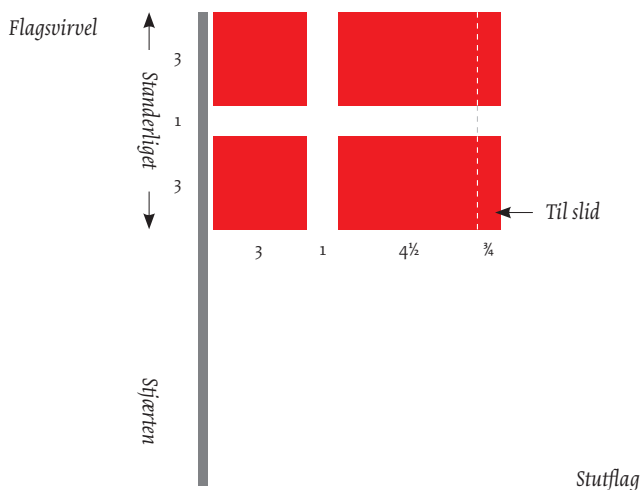
Dannebrog som stutflag har et fast forhold mellem bredde og længde som 3 til 4.

Flaget giver et signal til naboer og forbipasserende om glæde.

Stutflaget

Bredden på det hvide kors er udgangspunktet for størrelsen på de røde felter. Felterne nærmest stangen er kvadratiske med sider, der er 3 gange korsets bredde og de lange felter er rektangulære, hvor langsiderne er halvanden gang stangfeltets mål. Disse mål overholdes for faneduge, men for flag, der udsættes for hårdt vejr, tillægges ca. $\frac{3}{4}$ korsbredde i totallængden til reparation ved ombøjning og ny søm, når flaget flosser.

Flagets størrelse må stå i passende forhold til flagstangens højde.

Flagenes størrelse til en fritstående flagstang er for:

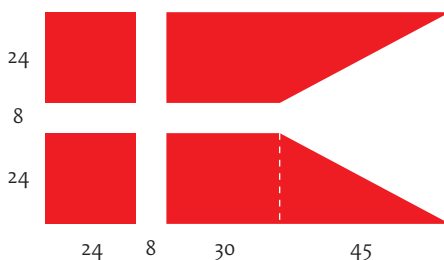
- Stort flag en standerlig på $1/5$ af flagstangens højde.
- Mellemstort flag en højde på $1/8$ af flagstangens højde.
- Stormflag en højde på $1/10$ af flagstangens højde.

Hvis flagstangen er anbragt på en høj eller en bygning, bør standerliget være større efter skøn i hvert enkelt tilfælde. Der findes ingen maksimumgrænse.

Splitflaget

Splitflaget er det officielle flag og anvendes af Det danske Kongehus, Statsmyndigheder samt visse private virksomheder, der har fået særlig tilladelse til at føre dette flag med et specielt mærke i øverste felt.

Splitflag

Splitflaget har flg. størrelsesforhold:

Korsets bredde er $1/7$ af hele flagets bredde. Standfelterne er kvadrater, hvis sider er $3/7$ af flagets bredde. Længden af de yderste firkanter er $5/4$ af kvadraternes sider. Splitterne er halvanden gang længden af de yderste firkanter.

Splitflag med særligt mærke

Dansk Forening for Rosport har fået Justitsministeriets tilladelse til på land at bruge et særligt splitflag med mærket D.F.f.R. over to korslagte årer. Foreningen kan flage med splitflag med særligt mærke både fra foreningens fartøjer og til lands fra klubhuse, bådebroer m.v.

Vimplen

Køber du en vimplen, skal den kunne nå halvt ned ad flagstangen. I vimplen skal korsets længste arm nå helt ud i vimplens spids. Vimplen bør vaje dag og nat, og du skal kun tage den ned, når flaget skal hejses.

Stander

Dannebrogstanderen er et alternativ til vimplen. Standeren er en bredere udgave af vimplen. Standeren skal have en bredde på 50 cm og en længde, der svarer til $1/3$ af flagstangens længde. En stander hejses

som et flag. Standeren bruges, hvis du ønsker mere fylde på flagstangen, eller hvor vimpler er for lange. Den er egnet til større flagstænger, eller hvor træer og huse er placeret for tæt på flagstangen.

Følgende tabel giver en vejledende sammenhæng:

HUSHØJDE i meter	Længde af FLAGSTANG i meter	Størrelse af STUTFLAG i centimeter	Længde af VIMPEL i centimeter	Størrelse af STANDER i centimeter	Størrelse af STORMFLAG i centimeter
3	5	112 x 150	250	200 x 50	56 x 75
4	6	133 x 175	300	200 x 50	
5	7	152 x 200	350	250 x 50	76 x 100
6	8	170 x 225	400	300 x 50	
7	9	189 x 250	450	350 x 50	94 x 125
7	10	208 x 275	500	350 x 50	
8	11	227 x 300	550	400 x 50	113 x 150
9	12	246 x 325	600	400 x 50	
10	13	265 x 350	650	450 x 50	133 x 175
11	14	284 x 375	700	500 x 50	
11	15	303 x 400	750	500 x 50	152 x 200
12	16	320 x 425	800	600 x 50	
13	17	340 x 450	850	600 x 50	170 x 225
14	18	358 x 475	900	600 x 50	

Erfaringen viser, at det er bedst at benytte stormflag, hvis der på flagdage er stærk blæst. Et sådant stormflag har et standerlig på 1/10 af den fritstående flagstangs højde. Proportionerne i flaget er stadig som stutflagets.

Orlogsflaget

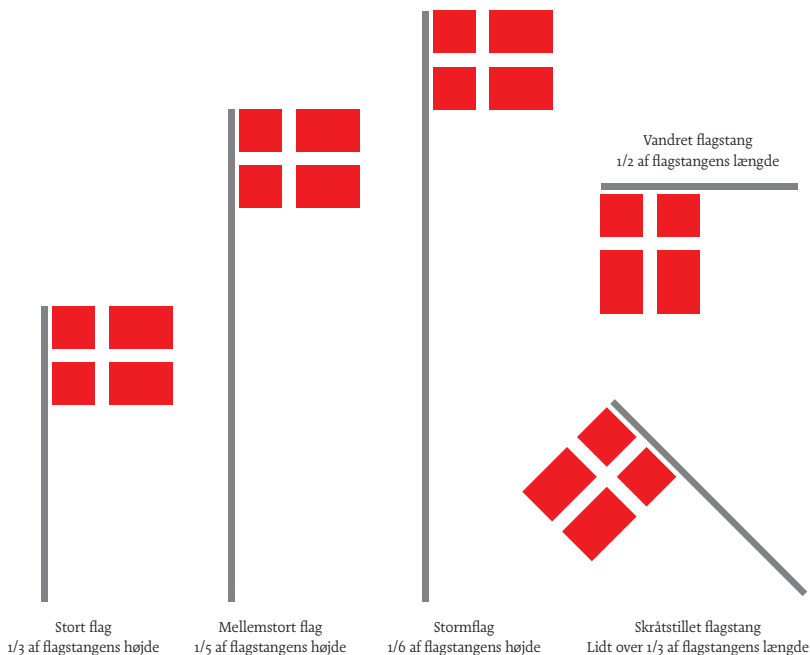
En af Søværnets vigtige opgaver gennem tiderne har været at vise flaget. Søværnets flag kaldes orlogsflaget. Det er kun Søværnets skibe som må føre orlogsflag.

Klassisk flagstang med omslynget snor.

Søværnets institutioner på land flager derimod med almindeligt splitflag, også kaldet statsflaget eller garnisonsflaget. Orlogsflaget har en dybere rød farve end det almindelige splitflag, den såkaldte **orlogsrød** eller **kraprød**. Flaget er dermed lettere at se på havet. Historier hævder, farven er blodrød, da flaget blev brugt til at tørre blod op med, eller som ligklæde til faldne marinesoldater.

Der findes ingen præcis angivelse af, hvornår flådens skibe begyndte at føre Dannebrog. De tidligste billeder af skibe, der fører Dannebrog, er fra det 15. og 16. århundrede. Det var Christian IV, der i sine Krigsartikler af 8. maj 1625, gav de første kendte regler for Flagføring og Kommandotegn i flåden.

Flagstang og flagline

Flagstangen er hvidmalet eller behandlet som en skibsmast. Flagstangen bør være forsynet med en flagknap. Ofte er flagknappen rød.

Flaglinen skal være hel og uden knuder.

Hvad enten flagstangen står med eller uden vimpel skal flaglinen slås et par gange løst omkring stangen. I fugtigt vejr vil linen trække sig sammen. Ved at sno den rundt om stangen undgår du, at en for spændt line vil krumme stangen. Hvis linen hænger løst, kan den slå imod flagstangen, og det giver en ubehagelig lyd, og det slider på snoren.

Flagets hejsning og nedhaling foregår ved hjælp af et simpelt trisseværk i flagknappen. Denne mekanisme og flaglinen bør efterses (flagstangen lægges ned) så ofte, at line og trisseværk i enhver situation fungerer

efter hensigten. En mislykket flaghejsning kan være en pinlig oplevelse, som man ikke bør udsætte sig selv og andre for.

Flagets størrelse til flagstang anbragt på en bygning

Flagenes størrelse til en flagstang anbragt på en bygning er normalt for:

- Stort flag en standerlig på $1/3$ af flagstangens højde.
- Mellemstort flag en standerlig på $1/5$ af flagstangens højde.
- Stormflag en standerlig på $1/6$ af flagstangens højde.

På husfacader, hvor flagstangen ligger vandret ud fra huset, bør flagets standerlig være ca. halvdelen af stangens længde og på skrånede stænger lidt over tredjedelen af stangens længde.

Danske flagtider

Hejs aldrig flaget før kl. 08.00 og hal det ned senest ved solnedgang.

På dage, hvor solen står op efter kl. 08.00, skal flaget først op ved solopgang.

Flaget må aldrig være hejst efter solnedgang.

Flaget må godt nedhales før solnedgang, hvis det er mest praktisk.

Flagning om natten

Flagning om natten er tilladt, hvis flaget er belyst. Belysningen skal være monteret på flagstangen eller som projektør i umiddelbar nærhed, således at flaget er direkte belyst. Anden belysning, herunder gadebelysning, er ikke tilstrækkelig belysning. Standere skal ikke være belyst.

*Korrekt flagning
om natten.*

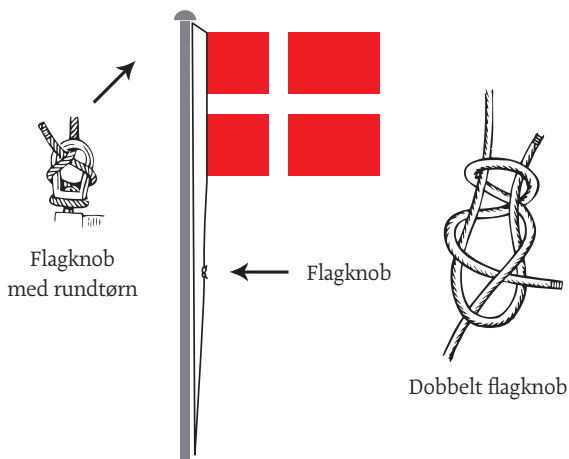
Flaghejsning og nedhaling

Vær opmærksom på, at det hedder at hejse og nedhale flaget (hale ned), mens "at stryge flaget" er et gammelt udtryk for at overgive sig!

Hejsning og nedhaling af flaget skal foregå i et værdigt og passende tempo. Flaget hejses normalt af to personer. Den, der hejser eller nedhaler flaget, skal gøre det uden hue, kasket eller anden hovedbeklædning. Kvinder beholder dog hovedbeklædningen på.

For tilskuere gælder også, at mændene tager hovedbeklædningen af, mens kvinder beholder den på. Der kan dog være uniformsregler, som foreskriver noget andet.

Flaget må ikke på noget tidspunkt røre ved jorden. Det vil være praktisk, både mens du binder flaget fast og hejser det, at holde det sammenfoldet under armen, indtil det med sikkerhed er fri af jorden, når det folder sig ud.

Flaglinen skal omhyggeligt fastgøres, så flaget bliver, hvor det er, indtil det hales ned.

Ophalerlinen skal være tot, dvs. flaget skal være hallet helt op til flagknappen. Nedhalerlinen skal være slæk, så flaget vajer frit fra stangen. Det giver en vis elasticitet, der skåner flaget i blæst.

Det er bedst at anvende de korrekte flagstik, som figuren viser.

Hejs aldrig et iturevet, snavset eller falmet flag.

Når flaget skal hejses/nedhales i forsamlinger, i lejre eller lignende, skal nogen først råbe f.eks.: "Hils flaget", hvorefter flaget hejses/nedhales. Alle kigger mod flaget imens. Når flaget er hejst/nedhalet, råbes f.eks.: "Fortsæt", hvorefter alle kan genoptage, hvad de var i gang med.

Ønsker I at holde en parade, kan I f.eks. gøre det ved at synge en flagsang. Da skal I blot sørge for, at flagets bevægelse op eller ned afpasses efter og slutter samtidig med sangen. En anden mulighed er at synge umiddelbart efter, at flaget er nået helt til tops eller lige før nedhalingen begynder.

Når flaget hejses eller nedhales, rejser alle tilstedeværende sig. Alle stiller sig med front mod flaget og tager huer, hatte eller lignende af, mens flaget hejses eller nedhales. Personel fra Forsvaret eller Politiet er undtaget fra denne regel. Ved hejsning og nedhaling af flaget skal militært personel og tilsvarende gøre front og hilse.

Ved nedhalingen samles flaget over den ene arm. Det lægges sammen så, korset dækkes af dugen. Flaget bør aldrig lægges sammen, hvis det er fugtigt.

Ved hejsning og nedhaling af store flag er det praktisk at benytte en pæn kasse på ben, hvori flaget er klargjort før hejsning, og hvor flaget kan samles ved nedhaling.

Hvis man ikke har en flagstang, kan man flage ved at ophænge flaget f.eks. fra en altan eller under et vindue. I så fald skal flaget anbringes med de "kvadratiske" felter opad. Denne form for flagning skal se respektabel ud og må ikke blandes med eksempelvis reklamer, vasketøj eller andet.

Danske flagdage

De officielle flagdage fremgår af de fleste kalendere og af Justitsministeriets hjemmeside, som også angiver, når der skal flages fra statens bygninger og skibe

ved særlige lejligheder. Det er helt naturligt, at også private flager på disse dage. En flagkalender udgør en oversigt over de danske flagdage. Du kan altid finde en opdateret kalender på www.danmarks-samfundet.dk

Officielle flagdage

1. januar	Nytårsdag
5. februar	Hendes Kongelige Højhed Kronprinsesse Marys fødselsdag
9. april	Danmarks besættelse. Flaget på halv stang frem til kl. 12.00. Er den 9. april sammenfaldende med en kirkelig højtid skal reglerne for flagning ved højtideligheden følges.
16. april	Hendes Majestæt Dronning Margrethe II fødselsdag
29. april	Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Benediktes fødselsdag
5. maj	Danmarks Befrielse 1945
26. maj	Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederiks fødselsdag
5. juni	Grundlovsdag, Kampen ved Dybbøl 1848
7. juni	Hans Kongelige Højhed Prins Joachims fødselsdag
11. juni	Hans Kongelige Højhed Prins Henriks fødselsdag
15. juni	Valdemarsdag og Genforeningsdag

Man flager først for personer i kongehuset, når de er blevet myndige.

De steder hvor der holdes 2 minutters stilhed den 9. april kl. 12.00 hejses flaget først kl. 12.02.

Forsvarets flagdage

- 29. januar Holmens Hæderstegn
- 2. februar Kampen ved Mysunde 1864
- 11. februar Stormen på København 1659
- 2. april Slaget på Reden 1801
- 18. april Slaget ved Dybbøl 1864
- 9. maj Kampen ved Helgoland 1864
- 5. juni Kampen ved Dybbøl 1848
- 1. juli Slaget i Køge Bugt 1677
- 6. juli Slaget ved Fredericia 1849
- 25. juli Slaget ved Isted 1850
- 4. oktober Stormen på Frederiksstad 1850

Kirkelige flagdage

- Langfredag (Der flages på halv stang til solnedgang)
- Påskedag
- Kristi Himmelfartsdag
- Pinsedag
- 25. dec. Juledag

Kirkelige helligdage hvor der kan flages

- Palmesøndag
- Skærtorsdag
- 2. Påskedag
- Store Bededag
- 2. Pinsedag
- 26. dec. 2. Juledag

Flagning med Dannebrog sammen med andre nordiske flag

Der må aldrig hejses flere flag på samme flagstang.

Ved flagning med Dannebrog i forbindelse med andre nordiske landes flag i Danmark anvendes følgende vedtagne rangmæssige orden:

1. Danmark
2. Sverige
3. Norge
4. Finland
5. Island
6. Færøerne
7. Ålandsøerne
8. Grønland

Når Dannebrog hejses i forbindelse med andre landes flag, bør det altid anbringes på den fornemste plads. Når der kun er 2 flagstænger, er det pladsen til "heraldisk højre", dvs. til venstre for den, der står foran og ser ind på flagene. Er der flere flagstænger i ulige antal, er den fornemste plads stangen i midten. Den næstfornemste er til heraldisk højre herfor og den tredjeformemste den til heraldisk venstre osv. skiftevis til heraldisk højre og venstre. Hvis der står et lige antal stænger, er de to midterste de fornemste og af disse den til heraldisk højre den aller fornemste.

Anvend ordningen med det fornemste flag i midten, når der er tale om et mindre antal flag, f.eks. når de nordiske staters flag benyttes alene.

Finland

Sverige

Danmark

Norge

Island

beskuer

Hvis enkelte andre landes flag skal hejses, indordnes de fremmede landes flag (herunder også de andre nordiske landes) i alfabetisk orden efter landenes navne på diplomatiets hovedsprog, fransk. Dannebrog beholder stadig den fornemste plads.

Ved et lige antal flag vil opstillingen i alfabetisk orden blive (eksempel):

Norvège

Grande-Bretagne

Danmark

Finlande

Islande

Suède

beskuer

Ved et ulige antal (eksempel):

Norvège

Grande-Bretagne

Finlande

Danmark

France

France

Islande

Suède

beskuer

Flagning med Dannebrog sammen med andre nationers flag

Bortset fra de nordiske flag, FN-flaget og EU-flaget, der frit kan benyttes (sammen med eller uden Dannebrog), er det forbudt at flage med fremmede nationers flag på dansk territorium!

Undtaget fra forbudet er ambassader, konsulater m.v. samt skibe. Skibe må sejle under fremmede flag efter internationale regler.

Tilladelse til at hejse fremmede flag skal der i hvert enkelt tilfælde ansøges om hos den lokale politimyndighed. Stående tilladelser til at flage med andet end Dannebrog gives ikke. (Dog må det grønlandske flag og det færøske flag efter Justitsministeriets bestemmelser anvendes uden særlig tilladelse.) Flagene placeres i henhold til det franske alfabet. Dannebrog skal desuden altid være hejst samtidig med den anden nations flag.

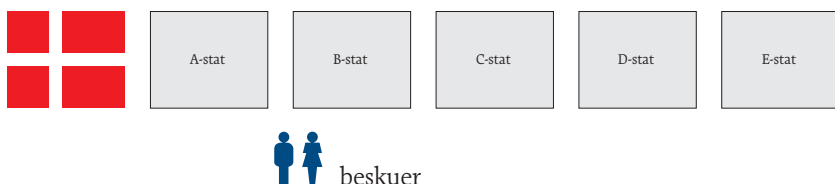
Som beskrevet ovenfor, er det normalt, når der flages med Dannebrog sammen med andre nationers flag i Danmark, at Dannebrog får en særlig fremtrædende plads. Når et overnationalt flag - f.eks. FN-flaget - anvendes, skal dette have den fornemste plads og helst hejses på en stang, der er særligt placeret.

Det enkleste og formentlig mest brugte er simpelthen at have to eller flere flag for værtsnationen. En anden mulighed er at placere værtsnationens flag på en ekstra høj mast eller for sig selv, hvis man har en mast, der er uafhængig af den øvrige serie.

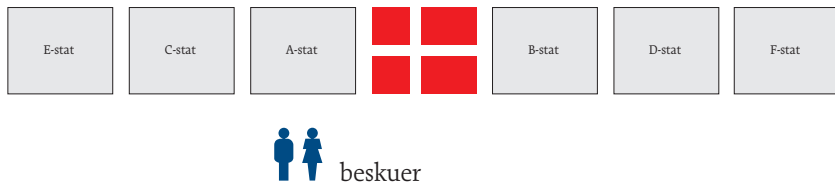
Når der flages med Dannebrog sammen med andre nationers flag, findes der to korrekte måder at placere flagene på:

Udgangspunktet i begge tilfælde er, at man benytter sig af landenes navne i alfabetisk rækkefølge – som nævnt stavet på diplomatiets sprog, fransk.

Opstilling eksempel A:

Opstilling eksempel B:

Hvis der er tale om en længere række af forskellige landes flag, dvs. over otte, benytter man eksempel A. Det betyder, at Dannebrog står længst til heraldisk højre efterfulgt af de øvrige landes flag (herunder de andre nordiske landes) i den nævnte alfabetiske orden.

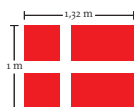
Nedenfor er nævnt de vigtigste lande, hvis navne på fransk afviger væsentligt fra de danske.

Autriche:	Østrig
Espagne:	Spanien
Etats-Unis d'Amnerique:	USA
Grande-Bretagne:	Storbritannien (England)
Hongrie:	Ungarn
Pays-Bas:	Nederlandene (Holland)

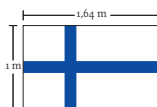
Hvis særlige grunde - f.eks. gæstevenskab - taler for det, kan man bryde den alfabetiske rækkefølge og anbringe det lands flag, som ved denne særlige lejlighed skal hædres, næst efter Dannebrog.

Internationale sportskonkurrencer, kongresser, lejre osv. ønsker ofte at markere mødestedet med de deltagende landes flag. Jævnligt indeholder en indbydelse til internationale arrangementer ofte en opfordring til at medbringe landenes flag og faner.

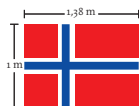
En flagborg, en række af flag eller faner, fra forskellige nationer skal helst være organiseret sådan, at alle fremmede flag har nogenlunde lige stor "vægt". Der kan opstå et problem, hvis I ikke tager hensyn til, at de forskellige landes og sammenslutningers flag har store variationer i forholdet mellem bredde og længde. Sættes bredden til 1,00 m, har de enkelte landes flag følgende længde:

Danmark

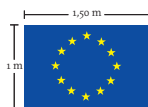
Finland

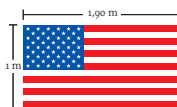
Færøerne
Island
Norge

Tyskland
Luxembourg
Rumænien

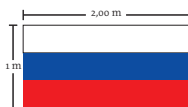
Belgien Portugal Ungarn
Bulgarien Schweiz Østrig
Frankrig Spanien FN
Holland Tjekkiet EU
Italien Slovakiet Det Olympiske

USA

Sverige

Rusland
Storbritannien
med Commonwealth
og tidligere besiddelser

Længde Flag

1,32 m Danmark

1,38 m Island, Norge, Færøerne

1,48 m Grønland

1,50 m Belgien, Bulgarien, Frankrig, Holland, Italien, Portugal,
Schweiz, Spanien, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, Østrig,
FN-flaget, EU-flaget og Det olympiske Flag

1,53 m Ålandsøerne

1,60 m Sverige

1,64 m Finland

1,70 m Tyskland, Luxembourg, Rumænien

1,90 m USA

2,00 m Rusland, Storbritannien med

Commonwealth og tidligere besiddelser

Flaget som udsmykning

I en vifteformet gruppe af forskellige nationers flag på stang bør Dannebrog og de nordiske flag anbringes i midten. Hvis der er flere nationers flag, som skal bruges i forbindelse med udsmykningen, gælder ovennævnte regler for flagning med Dannebrog sammen med andre nationers flag.

Du må ikke uden særlig tilladelse forsyne Dannebrogflag med tryk eller broderi.

Hvis en væg dekoreres med Dannebrog, f.eks. væggen bag en talerstol, skal flaget anbringes højt, og de kvadratiske felter skal vende opad eller til venstre for tilskueren.

Hvis en talerstol eller et podie skal dekoreres med Dannebrog, skal flaget dække forsiden. Dannebrog må ikke lægges over pulten. Dannebrog må aldrig anvendes som bordduk eller til formål, der er flaget uvedkommende.

Dannebrog og flagning til søs

Danske sejlere er de eneste, der generelt har tilladelse til at anvende det nationale splitflag, orlogsflaget.

Orlogsflaget ligner splitflaget, blot med en mere dybrød farve (pantone u193). Orlogsflaget må benyttes af Søværnet og på lystfartøjer og robåde. Lystsejlernes flag skal dog bære bogstaverne YF (Yachtflag), D.F.f.R. (Dansk Forening for Rosport) eller D.K.F. (Dansk Kano- og Kajak Forbund). Bogstaverne skal være placeret i øverste stangfelt.

Tilladelsen bortfalder, hvis båden bruges til erhvervsformål.

Orlogsflaget må benyttes af Søværnet og på lystfartøjer og robåde.

Angående flagetikette og flagføring til søs gælder som udgangspunkt de samme regler for yachtflaget som for nationalflaget. Desuden er det kutyme, at:

- Det nationale splitflag for danske sejlere er hejst ved anløb eller afgang fra havn eller red.
- De internationale signalflag bruges som beskrevet i "Den Internationale Signalbog".
- Ved besøg i udlandet, kan værtsnationens flag bruges som "gæsteflag". Det må ikke være større end nationalflaget, og det placeres normalt under styrbords saling.

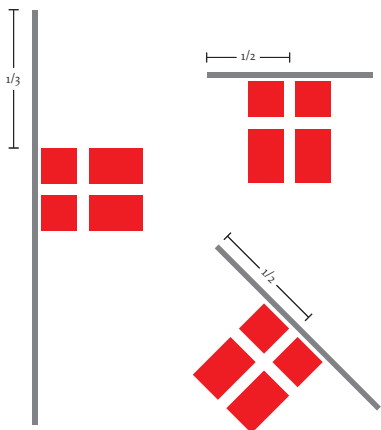
De særlige regler, der gælder for brugen af Dannebrog til søs, kan du finde i Dansk Sejlunions Fanereglement, "Sådan bør man bruge Dannebrog til søs". Det gælder altid, at brugen af flaget følger reglerne i det land, som skibet er indregistreret i.

Flagets anvendelse ved kirkelige handlinger

Der har altid været en meget stærk forbindelse mellem Den danske Folkekirke og det danske flag. Derfor findes der også en række særlige forhold og procedurer for brugen af flaget på mindedage og ved kirkelige handlinger.

På hel stang

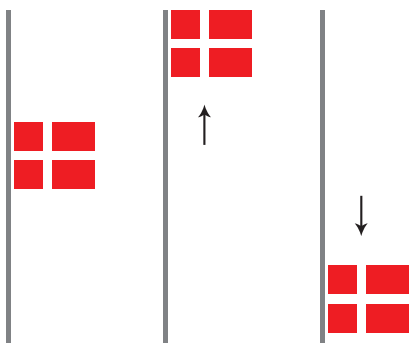
Ved gudstjenester og andre højtideligheder flages der på hel stang.

På halv stang

Flagning på halv stang sker ved, at flaget først hejses til tops (hales helt for), hvor det forbliver et øjeblik og derefter nedhales så langt, at flagets overkant er ca. $1/3$ af flagstangens længde under flagknappen på en fritstående stang.

For andre flagstænger skal flagets midte almindeligvis være omtrent på højde med flagstangens midte. Ved flagning fra husfacader sættes det hvide kors ud for flagstangens midte. Når det ved solnedgang skal nedhales, hejses det først til tops og forbliver der et øjeblik, hvorefter nedhalingen finder sted.

Flagning i forbindelse med dødsfald

Flagning i forbindelse med dødsfald finder normalt sted på dødsdagen. Hvis dødsfaldet sker sent på dagen, eksempelvis kort tid før solnedgang, kan der også flages på halv stang dagen efter.

Hvis dødsfaldet sker efter solnedgang, må der flages på halv stang dagen efter.

Flagning ved bisættelser og begravelser

Ved dødsfald og på visse mindedage flages der på halv stang.

Ved begravelser og bisættelser flager man på halv stang, indtil kisten er sat i jorden eller rustvognen er kørt fra kirken. Derefter hejses flaget på hel stang. Halv stang symboliserer sorgen, og når flaget sættes på hel stang, symboliserer det Jesu opstandelse.

Flagning ved mindegudstjenester

I forbindelse med mindegudstjenester og lignende flages der på hel stang, indtil flaget et kvarter før højtidelighedens begyndelse hales ned på halv stang. Umiddelbart efter mindegudstjenestens afslutning hejses flaget atter på hel stang og forbliver oppe indtil solnedgang.

Dannebrog på kisten

Hvis kisten dækkes med Dannebrog, skal de kvadratiske felter ligge over kistens hovedende. Før den kirkelige handling afsluttes, skal flaget fjernes fra kisten. Det må ikke bisættes eller begravnes sammen med kisten.

I fremmede kirker

Hvis flaget anvendes i andre landes kirkesamfund i Danmark, optræder Dannebrog på "fremmed jord" og er derfor underlagt de bestemmelser, som er gældende for udenlandske flags tilstedeværelse i det pågældende land.

Opbevaring af flag

Anvend ikke plasticposer til at opbevare flag i. Når du haler et flag ned om aftenen, er det aldrig helt tørt. Derfor bør flaget opbevares et passende tørt sted, indtil det skal bruges næste gang.

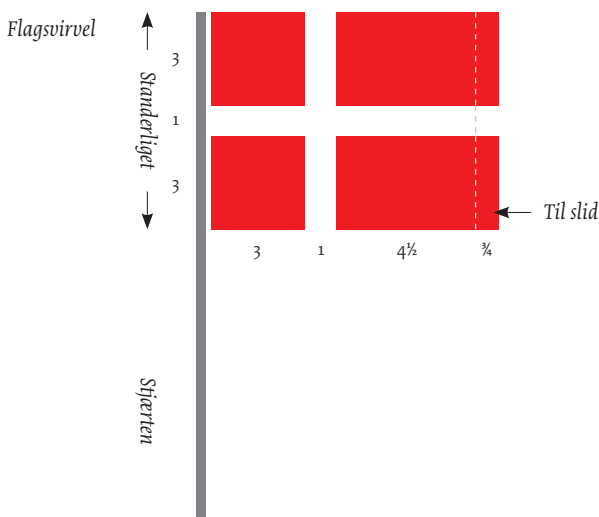
Udtjente flag

Når et Dannebrogssflag er blevet brugt så længe, at det ikke mere er præsentabelt, skal det tilintetgøres. Det er utilstedeligt at bruge flaget som pudseklud eller lade det blæse rundt på en losseplads!

Et udtjent Dannebrogssflag skal brændes - enten på et privat bål eller gennem en affaldshåndtering, der sendes til forbrænding.

Dannebrogspanen

Dette afsnit indeholder en række oplysninger om fanen og dens anvendelse.

Fanens udseende og fanedugens størrelse
På faner skal stangen (eksklusive fanespydet) være ca. 2,5 gange fanedugens bredde. Den normale længde på fanestænger er 250 cm til skoler, ungdomskorps og foreninger. En særlig stor fane med stang på 300 cm benyttes navnlig af landsorganisationer, hovedforeninger og lignende. Fanesnorene plus kvaster skal være lige så lange som fanedugen. En fane har hverken en forside eller en bagside. Felterne nærmest stangen er kvadratiske med sider, der er tre gange korsets bredde og de lange felter er

rektangulære, hvor langsiderne er 1,5 gange stangfeltets mål. Disse mål overholdes for faneduge, men for en dug, der udsættes for hårdt vejr, tillægges ca. 3/4 korsbredde i totallængden til reparation ved ombøjning og ny søm, når dugen flosser.

På en fanedug er det tilladt at trykke eller brodere foreningens logo, navn m.v. Det skal udføres på en sådan måde, at det ikke dominerer eller dækker hele fanedugen og helst koncentrerer sig i øverste stangfelt. Vi anbefaler, at I anvender en dobbeltdug, når I skal trykke eller brodere. Ellers vil jeres logo eller navn stå spejlvendt på den anden side af dugen.

Faners anvendelse

Fanen opbevares normalt helt tør sammenrullet i et fanehylster.

Skal fanen transporteres et stykke vej, før den skal bruges, skal den placeres i fanehylsteret for at beskytte den.

Fanen føres af en fanevagt. Den kan bestå af en fanebærer, der bærer fanen, fulgt af en eller flere

Forårsopvisning.

fanevagter samt evt. en fanefører, der går foran fanen. Hvis flere faner indgår i optøget, vil der normalt være udpeget en fælles fanefører.

Under indmarch rejser alle sig med front mod fanen. Man sætter sig først, når indmarchen er tilendebragt og fanen er placeret.

Fanebæreren tager fanen ved fod og indtager den mest almindelige stilling at stå med fanen på. Det betyder at fanen er placeret ved højre fods fodspids, armen er let bøjet, fødderne er adskilt og fanen er ført lidt ud fra kroppen. Denne stilling kaldes rørstilling.

Fanebæreren afløses af fanevagterne eller af faneføreren. I forbindelse med arrangementer kan fanen normalt stilles i en fanefod enten lodret eller skråt. Hermed får fanebæreren lejlighed til at hvile sig. Inden arrangementet slutter, føres fanen ud. Er der flere faner, føres de ud i samme orden og rækkefølge som ved indmarchen, medmindre man lader dem blive i fanefoden til arrangementet er afsluttet.

Fanevagten i form af fanefører, fanebærer og fanevagter synger ikke med under salmer eller sange.

Danmarks-Samfundet afholder med jævne mellemrum fanebærer- og faneførerkurser. Se nærmere på www.danmarks-samfundet.dk for tilmelding.

Fanebæreren

Det at være fanebærer kræver et vist håndelag, så fanen kommer til sin ret. Hvervet som fanebærer kræver ikke alene forståelse for hvervets betydning, men også en vis fysisk styrke og sikkerhed, der

kommer med øvelsen. Fanebæreren skal helst have en fanevagt til at assistere og afløse ved langvarige opgaver.

Når en fane skal bæres, anvender fanebæreren et bandoler. Bandoleret indeholder en cylindrisk lomme, hvori fanestangens nederste ende - med dupskoen - kan støttes, når fanen skal bæres. Det giver en god støtte, og fanebæreren får mulighed for lettere at styre fanen, især i blæsevej.

Bandoleret bæres over venstre skulder, så fanebæreren har dupskoen til højre lidt over knæhøjde.

Bandolerets placering.

Hvis en begivenhed gør det nødvendigt at marchere langt med fanen udfoldet, vil det være fornuftigt at anvende bandoler, og i blæsevej kan man desuden benytte fanesnoren som støtte. Det gøres ved at slå en løs knude med fanesnoren udfor fanens nederste kvadrat. Derefter bindes fanesnoren omkring stang og fane i endnu en løs knude.

I andre tilfælde bør man lade bandoleret blive hjemme.

Når I tager opstilling ved ceremonier eller under den kirkelige velsignelse, skal fanebæreren stå i retstilling og have fanen ved fod. Støt fanestangen mod jorden med dupskoen ved den udvendige side af højre fod. Det betyder, at fanebæreren samler fødderne, højre arm strækkes ned langs med fanestangen og fanestangen trækkes ind mod højre skulder. Håndryggen peger fremad.

Når fanebæreren skal afmarchere, løfter han med højre hånd fanen, indtil højre hånd er på højde med issen. Han griber med venstre hånd fat om fanestangen i bæltehøjde. I denne stilling bærer han fanen under marchen. Hvis han ikke bruger bandoleret, kan højre hånd - i stedet for i højde med issen - fatte om dupskoen nederst på fanestangen. Venstre hånd støtter om fornødent fanestangen i brysthøjde.

Hilsen med fanen

At hilse med fanen betyder, at den sænkes til vandret. Det er en hyldest, som normalt kun tilkommer fædrelandet og kongelige personer samt fremmede statsoverhoveder.

Sænkningen, der udgår fra bærestillingen, udføres ved, at højre hånd fører den nederste ende af fanestangen over på højre side af kroppen, mens venstre hånd sænkes så meget, at fanestangen så vidt muligt er vandret og peger skråt fremad til venstre, så fanedugen hænger lige ned uden at røre jorden.

Sænkningen påbegyndes, når fanebæreren er 10 skridt fra den, der skal hilses på og afsluttes, når han er 10 skridt forbi.

Fanen sænkes tilsvarende, når de kongelige personer ankommer og indtager deres pladser, eller når de passerer foran fronten.

Fanen sænkes endvidere, når der udbringes et leve for Majestæten eller for fædrelandet, samt mens man spiller eller synger "Kong Christian" eller "Der er et yndigt land".

I idrætsorganisaitoner er der skabt tradition for i forbindelse med konkurrencer, stævner, opvisninger

1. Udgangspunktet er fane ved fod i rørstilling

2. Inden hilsen, trækker du venstre fod ind til højre og står i retstilling

3. Du løfter fanen og holder den langs med højre skulder og støtter med venstre hånd.

4. Du sænker i jævnt tempo fanen ud i vandret stilling til venstre for dig i brysthøjde. Fra hilsen tilbage til rørstilling er blot at gøre bevægelserne i modsat rækkefølge.

og lignende, at publikum står op og klapper under indmarch, og at fanebærere efter indmarchen gør front mod publikum og sænker fanen som tak til publikum.

Denne tradition er en god skik, der fortsat bør følges, idet fanen herved ikke hilser publikum, men på en naturlig måde kvitterer på holdets vegne for publikums interesse.

Efter "kvitteringen" anbringes fanen normalt på et forud aftalt sted.

*Faneindvielse i
Roskilde Domkirke
den 6. maj 2007.
Borgmester
Poul Lindor Nielsen
slår det 2. søm i fanen.*

Faneindvielse

Betydningen af en faneindvielse er enkel. Ceremonien understreger, at fanen nu er en foreningsfane, og at den skal følge foreningens arbejde, hvad enten det er en idrætsforening, et spejderkorps eller lignende. Fanen vil fremover være med ved festlige lejligheder, men også hvor fanen skal deltage på foreningens vegne ved begravelser, bisættelser eller mindehøjtideligheder.

Erfaringen viser, at planen for en faneindvielse skal være enkel og præsentabel. Planlæg faneindvielsen grundigt. Aftal alle detaljer og indøv dem med alle dem, der skal deltage i indvielsen. Gennemfør faneindvielsen under hensyn til de muligheder, der er i den aktuelle situation. En detaljeret vejledning findes på www.danmarks-samfundet.dk. Her kan du også finde de mest brugte sange ved faneindvielser.

Selve ceremonien

Ceremonien gennemføres under hensyn til de vidt forskellige muligheder, der er fra sted til sted.

Fanebærer og fanevagt skal instrueres nøje og grundigt om, hvorledes faneindvielsen skal gennemføres. Det er ofte her der sker utilsigtede handlinger. De tre personer, der skal slå sømmene i, skal ligeledes være instrueret.

Normalt er fanen udleveret ved en tidligere lejlighed, oftest på Valdemarsdag.

Fanebærer og fanevagt står klar med den sammenrullede fane på et anvist sted. Fanebæreren stiller sig med front mod forsamlingen og med fanen ved sin fod til højre for talerstolen eller et højt anbragt bord, hvor fanen skal ligge, når der slås søm i.

Fanen sænkes, hvorefter den rulles ud. Når fanen sænkes, rejser forsamlingen sig og bliver stående, mens den rulles ud. Herefter løftes fanen og placeres ved fanebærerens fod.

Når den person, der skal slå det første søm i, er klar, gives der tegn til fanebæreren om at sænke fanen. Personen slår to-tre lette slag på sømmet nærmest fanespyddet.

Ceremonien gentages med de personer, der skal slå andet og tredje søm i. De tre søm slås i for Hendes Majestæt Dronningen, for Fædrelandet og for foreningen.

Efter faneindvielsen føres fanen hen til den anviste plads. Er der en fanefod, placeres fanen i denne. Ellers må fanebærer og fanevagt fortsat stå med fanen, idet de skiftes til det.

Når ceremonien er til ende, annonceres der, at publikum bedes rejse sig. Fanebærer og fanevagt gør klar til, at fanen føres ud.

Repræsentanten for Danmarks-Samfundet kan ved starten af indvielsen eller efterfølgende holde en kort tale.

Fanen som udsmykning

Almindeligvis stiller du fanen lodret eller skråt i en fanefod eller i en fanestøtte, som placeres synligt et centralt sted i rummet eksempelvis i nærheden af podiet, tribunen eller scenen.

Hvis I anbringer fanen og en anden fane på væggen med stængerne over kors, skal Dannebrog sidde til venstre med stangen over det andet flags stang.

Dannebrogsfanen sammen med andre nationers faner

I en vifteformet gruppe af forskellige nationers flagduge på stang bør Dannebrog og de nordiske flag anbringes i midten. Alle øvrige nationers flag anbringes i alfabetisk orden efter samme principper som nævnt under flagreglerne.

Sædvanligvis opstilles faner lodret eller skråt i fanefodder eller i fanestøtter. Rækkefølgen i placeringen af fanerne er som ved Dannebrog's flag sammen med andre nationers flag.

Faneborg

Rækkefølgen i en faneborg er følgende: Hæren, Søværnet og Flyvevåbnet. Deltager Hjemmeværnet er det i samme rækkefølge placeret efter Forsvarets enkelte værn. Derefter følger soldaterforeningerne. Rækkefølgen af soldaterforeningerne er afhængig af, hvordan Hendes Majestæt Dronningen ankommer. Det kan være i bil med fly eller med skib.

Er der tale om civile foreninger (spejderkorps, idrætsforeninger og øvrige foreninger) opstilles de på den måde, at spejderkorpserne står først efterfulgt af idrætsforeninger og øvrige foreninger i alfabetisk orden. Indenfor placerer den enkelte forening de højeste faner først og de mindste sidst. Normalt deltager kun fanebæreren i en faneborg.

Påklædning eller uniformering må passe til situationen. Fornuftig og præsentabel afhængigt af, om ceremonien foregår indendørs eller udendørs, hvilken årstid, og hvordan vejret er. Der kan i visse situationer være behov for, at der både er en fanebærer og en fanevagt. Især hvis begivenheden tager længere tid, end man kan forvente, at især børn og unge kan holde fanen lodret!

Vejledning for fanebærere og ceremoniel kan findes i den elektroniske håndbog på Danske Soldaterforeningers Landsraads hjemmeside www.soldater.dk

Faneborg af foreninger.

Opbevaring af fanen

Når en fane ikke er i brug, bør den opbevares og behandles rigtigt. Ellers kan det på langt sigt betyde, at fanedugen krøller, mugner og går i stykker.

Godt råd til opbevaring af en fane: Brug et fanehylster og et fanesvøb.

Hvis fanen under brug er blevet våd, så lad den tørre, inden I ruller den sammen og anbringer den i fanehylsteret. Fanedug, fanebånd og fanesnøre skal være helt tørre, og fanestang og fanespyd skal tørres af inden opbevaringen. Lad tørringen af fanedugen foregå langsomt og ikke ved at placere den i direkte sollys eller i stærk varme.

Indpakning til opbevaring foregår ved, at fanespyd, fanesnøre og eventuelle fanebånd tages af. Skru den nederste del af fanestangen af. Læg fanesvøbet på et bord eller lignende, læg fanen på svøbet, og rul fanesvøb og fanedug sammen om stangen, men ikke for stramt. Fold eventuelle fanebånd sammen én gang og læg dem ind i den sidste omgang af fanesvøbet, dog sådan at metalbøjlerne ikke kommer i berøring med fanedugen. Læg fanespyd og fanesnøre i den udvendige lomme på fanehylsteret. Placer den sammenrullede fane i et tørt rum ikke under 15 grader. Når en fane har dobbeltdug skal fanedugen ikke rulles om stangen, men lægges i bløde lag (plisseres) langs stangen, inden lagene sammenholdes med fanesnoren, og fanen lægges i hylster. Derved undgår I den ødelæggende luftpose mellem de to faneduge.

Hvis I igennem længere tid vil bruge fanen indendørs – navnlig en silkefane - som dekoration, kan I stille den lodret eller skråt i en fanefod eller i en fanestøtte, men det er bedst, hvis I anbringer fanen vandret, så fanedugen kan hænge lodret ned. Det giver en ensartet belastning af dugen.

*Udtjente faner som
udsmykning.*

Gamle faner

Renovering eller konservering af gamle faner er meget kostbar. Følg derfor nøje opbevaringsreglerne. Det giver den længste levetid.

En gammel, måske meget smukt dekoreret fane, der ikke kan/skal bruges mere - og da slet ikke udendørs - bør placeres et sted, hvor den kan blive betragtet som et minde om foreningens fortid. Den bedste opbevaring vil være indendørs sådan, at dugen hænger lodret udfoldet ned fra den vandret anbragte fanestang.

Det hænder, at en forening eller en organisation, der har modtaget en fane af Danmarks-Samfundet, bliver opløst. I de tilfælde, bør fanen leveres tilbage til Danmarks-Samfundet. Hvis fanedugen er dekoreret med foreningsbomærke, navn m.v., vil det dog være bedst at skænke den til lokalhistorisk samling eller egnsmuseum. En anden mulighed er, at fanen hænges op som udsmykning i egne lokaler.

Udtjente faner

Når en fane er blevet brugt så længe, at den ikke mere er præsentabel, skal hele fanen sendes til Danmarks-Samfundet. Eksempelvis kan fanespyd og messingbeslag fra en fanestang genanvendes til en ny fane. Er dette ikke muligt, skal en udtjent Dannebrogslug brændes enten på et privat bål eller gennem en affaldshåndtering, der sendes til forbrænding.

Forsikringsforhold

Ildebrand, tyveri eller hærværk kan risikere at skade foreningens fane. Derfor er det en god ide at indregne den aktuelle fanepriis i forsikringssummen, og at sikre sig, at fanen er dækket af en forsikring, der hvor den opbevares. Mange faner står i forsamlingshuse, menighedshuse, idrætshaller, klubhuse, hytter og lignende. Her er det vigtigt at afklare, om egen forsikring dækker, idet "fremmede" steders forsikring normalt ikke dækker ting, der opbevares for andre.

Fanen ved kirkelige handlinger

Dette kapitel handler om en række praktiske forhold, når Dannebrog anvendes ved kirkelige handlinger i Den danske Folkekirke, Den evangelisk-lutherske kirke.

Når der skal udtrykkes glæde eller sorg ved brug af Dannebrog ved kirkelige handlinger gælder der faste regler, som ikke kan fraviges.

Hvis Dannebrog som fane anvendes i andre landes kirkesamfund i Danmark, optræder Dannebrog på "fremmed jord" og er derfor underlagt de bestemmelser, som er gældende for udenlandske faners tilstedeværelse i det pågældende land.

Faners deltagelse i kirken

Uanset hvilken form for kirkelig handling, der er tale om, skal præsten samt familien eller pårørende give tilladelse til faners tilstedeværelse. Der kan være en lokal kirkelig tradition ved faners deltagelse i bestemte kirkelige højtider såsom konfirmation, bryllup, høstgudstjeneste eller ved juletid.

Det er vigtigt, at der i samarbejde med præsten og kirkens personale præcist fastsættes bestemmelser for, hvornår faner skal ankomme og forlade kirken samt, hvor de skal placeres under højtideligheden.

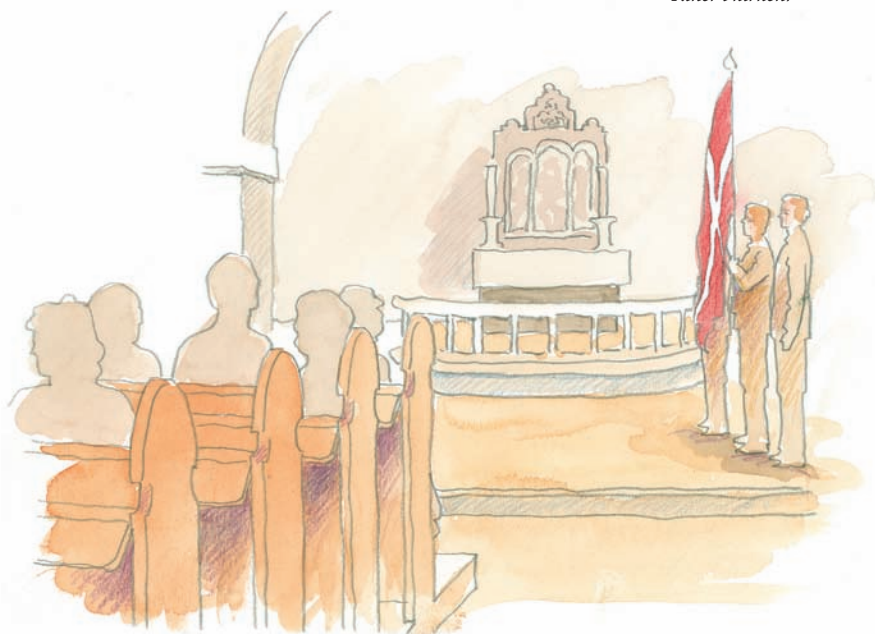
Andre trossamfund

I henhold til kongelig resolution er en række forskellige trossamfund anerkendt i Danmark. Hvis Dannebrog skal benyttes i andre trossamfund, skal der altid laves aftaler og fastlægges procedurer. Specielt, når det drejer sig om deltagelse med fane er dette vigtigt.

Forhold i kirken og under gudstjenesten

Den fanebærer, der skal føre sin forenings fane, kan være stolt og må huske på, at det er en tillidspost, han eller hun har.

Faner i kirken.

Ankomst og afgang med faner kan ske under henholdsvis præludiet (forspillet) og postludiet (efterspillet). I kan også vælge, at fanerne er på plads i kirken, før menigheden ankommer, og at fanerne føres ud, når kirken atter er tom.

Hvis faner ankommer under præludiet, rejser menigheden sig og gør front, mens fanerne langsomt føres frem til de aftalte pladser. Tilsvarende under postludiet.

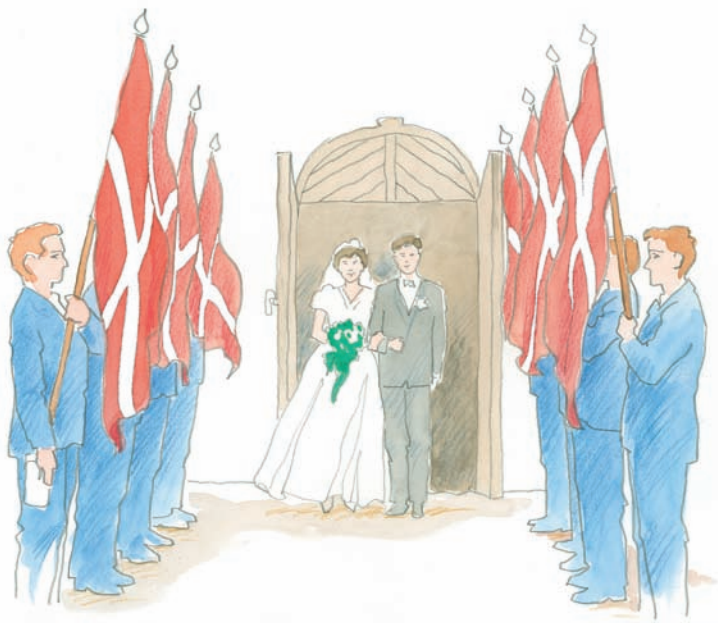
Hvis fanebærer skal afløses, bør fanevagter så vidt muligt vælge et passende tidspunkt under salmesangen. Afløsningen skal ske så ubemærket og stilfærdigt som muligt.

Fanebærer og fanevagt må ikke bære hovedbeklædning i kirken. Fanebærer og fanevagt synger ikke med på salmer og sange.

Faner sænkes ved, at fanebæreren retter sig op og fører armen ud på en sådan måde, at fanerne danner en vinkel på 45°. Faner kan også sænkes til vandret (som beskrevet side 45).

Festgudstjenester og højmesser

Ved festgudstjenester og højmesser repræsenterer faner som regel ungdomskorps eller lokale foreninger med tilknytning til kirken eller sognet. Det er en god idé at aftale med kirkens personale i god tid før højtideligheden, og at indøve ceremonierne, så alt forløber sikkert.

*Når brudeparret
kommer ud af kirken,
sænkes fanerne til 45°.*

Bryllup

Hvis faner bruges ved selve vielsen inde i kirken, sker det kun, når brudeparret har ønsket det. Faner føres normalt ind i kirken, inden bruden ankommer, og de placeres på aftalt sted. Når fanerne føres ud, sker det før brudeparret. Fanerne tager opstilling udenfor kirken. Hvis der foran kirken er dannet espalier, går fanerne igennem denne og tager opstilling for enden af den. Sænk fanerne, så de danner en vinkel på 45°, når brudeparret passerer.

Hvis faner bruges som en del af et espalier udenfor kirken, sker det ved at de stilles nærmest kirkedøren, og fanerne sænkes, så de danner en vinkel på 45°, når brudeparret kommer ud og bevæger sig gennem espalieret.

Bisættelser og begravelser

Anvendelse af faner i Den danske Folkekirke er underlagt Kirkeministeriets bestemmelse fra 1987. Her er det nøje beskrevet, hvordan alle skal forholde sig, når nogen ønsker at medbringe faner ved begravelser eller bisættelser. En absolut forudsætning for faners deltagelse er, at der er lavet aftale med præsten og de pårørende. Dette gælder også ved deltagelse af faner som ikke er Dannebrog.

Så vidt muligt skal de pårørendes ønsker imødekommes. Kun i ganske særlige tilfælde kan præsten modsætte sig. Det gælder eksempelvis, hvis en fane enten ved sit udseende eller ved det, den symboliserer, kan forarge eller forstyrre deltagerne i den kirkelige handling. Det kan også blot være pladsmangel i pågældende kirke eller kapel. Afgørelsen kan indbringes for biskoppen, hvilket de pårørende skal gøres bekendt med.

Faneceremoniel ved begravelse eller bisættelse skal tilpasses de lokale forhold. Det er præsten, der fastlægger alle forhold og anvisninger om faners placering, hvornår faner sænkes samt, hvordan de bruges i kirken/kapellet.

Fanebærere og fanevagter skal være i mørkt tøj og mørke slips, eventuelt kjole og hvidt, og skoene bør være sorte.

Repræsenterer faner en forening, er det normalt at møde op i uniform.

Fanebærerne samles i kirkens våbenhus før ceremonien, hvor de afdækker fanerne. Deltager der flere faner, sørger en fælles fanefører for at føre fanerne fra samlingsstedet til de aftalte pladser.

Hvis kisten allerede er anbragt, føres fanerne ind kort tid før, begravelseshandlingen begynder. Faner bør tage opstilling tidligst en ½ time før.

Hvis kisten skal modtages uden for kirke/kapel, sænker alle deres faner, fra rustvognen har gjort holdt, indtil bærerne har fattet kisten og er klar til at bære den ind i kirken/kapellet. På det tidspunkt rejser alle deres faner, og de ledsager kisten ind i kirken/kapellet.

De faner, der har nærmest tilknytning til den afdøde, opstilles ved kistens hovedende på højre side set fra alteret. De øvrige faner tager opstilling i midtergangen (hovedskibet) med front mod hinanden. Når præsten træder frem, gør disse front mod ham.

Under bønnerne og ved velsignelsen sænkes fanerne. Det sker ved at fanebæreren retter sig op og fører armen ud på en sådan måde, at fanerne danner en vinkel på 45°. Tillader forholdene i kirken ikke, at faner sænkes, retter fanebæreren sig op og hælder fanestangen fremefter.

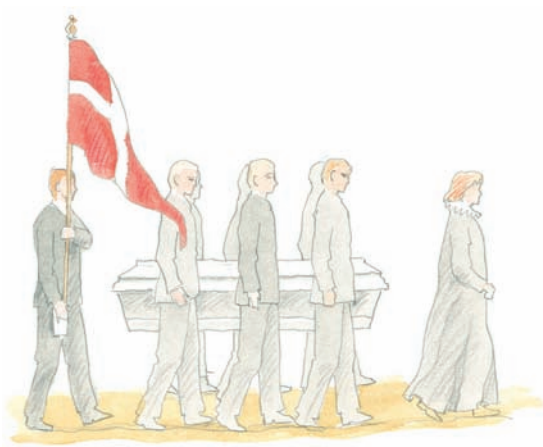
Ved jordpåkastelse føres fanerne fra næsten lodret stilling frem til en passende hældning afhængig af placering og øvrige omstændigheder i kirken. Ofte bliver der kun tale om en mindre hældningsvinkel. Ved deltagelse af mange faner og dårlig plads kan en enkelt fane sænkes på de øvriges vegne. Dette skal være aftalt på forhånd.

Efter præstens tale vender fanebærerne i hovedskibet atter front mod hinanden.

Ved bisættelser kan der være flere muligheder for afslutning af den kirkelige handling.

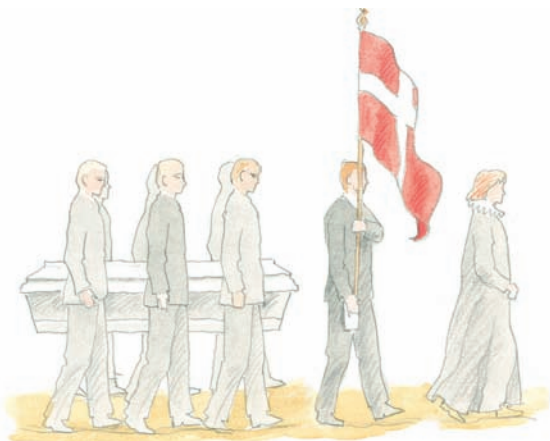
De faner, der blev ført først ind, føres også først ud, således at fanebærerne kommer til at passere mellem de opstillede faner.

Der er to muligheder for faners placering, når kisten skal bæres ud af kirken. Hvilken der skal anvendes afhænger dels af aftalen med præsten og dels af de fysiske forhold i kirken.

Mulighed 1: Hvis kisten bæres ud for at blive kørt væk, fører I fanerne umiddelbart bag efter kisten ud af kirken/kapellet, idet præsten som regel går forrest. I tager opstilling umiddelbart ved bagenden eller på begge sider af rustvognen.

Mulighed 2: Hvis kisten bæres ud for at blive kørt væk, fører I fanerne umiddelbart foran kisten ud af kirken/kapellet. Dermed fører præsten fanen ud og fanen fører kisten ud. Der tages opstilling umiddelbart ved bagenden eller på begge sider af rustvognen.

Faner kan sænkes i en vinkel på 45° eller sænkes til vandret hen over kisten, inden den placeres i rustvognen.

Når rustvognen kører bort, sænkes faner i en vinkel på 45° .

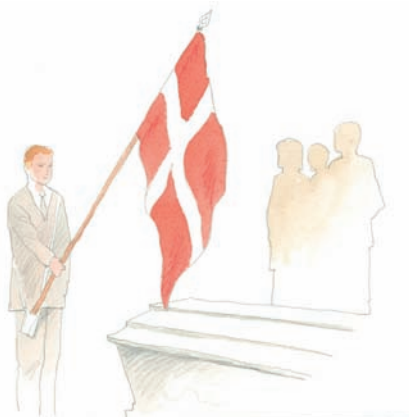
Hvis de pårørende går et stykke af vejen efter rustvognen, følger faner umiddelbart efter, og når denne kører bort, sænkes faner i en vinkel på 45° .

Hvis kisten bliver stående i kirken/kapellet, sænkes fanerne hen foran kistens hovedende - evt. tre gange - og fanebærere går derefter som de første ud af kirken/kapellet.

Hvis kisten, som det sker enkelte steder, nedsænkes i gulvet i kapellet, sænkes faner over kisten under nedsænkningen.

Derefter fører I fanerne først ud af kirken/kapellet.

Under bønnen og ved velsignelsen sænkes fanerne til 45°.

Ved begravelse tager faner opstilling ved graven så nær kistens hovedende som muligt.

Hver gang faner sænkes over graven, udgår bevægelsen fra retstilling.

Når kisten sænkes i graven, sænkes faner til vandret over graven. Er der flere faner, kan mere end tre faner sjældent sænkes samtidigt over graven. De øvrige bliver da stående i retstilling med fanerne ind til skulderen. Er der på grund af omstændighederne ikke plads, sænkes fanerne i en vinkel af 45°.

Ved jordpåkastelse og ved velsignelsen sænkes fanerne i en vinkel af 45°. Efter velsignelsen rejses fanerne. Inden der takkes for deltagelse, begiver fanebærerne sig samlet hen til graven og afgiver en sidste hilsen ved langsomt og på samme tid at sænke fanerne - evt. tre gange - til vandret over graven.

Derefter samler hver fanebærer sin fane omkring stangen ved hjælp af fanesnorene. Alle faner føres bort under samlet ledelse.

Fanedugen holdes samlet om stangen, når fanerne føres tilbage til våbenhuset, hvor de rulles sammen og anbringes i hylster.

Skal faner forsynes med sørgeflor?

Nej.

Flag på kisten

Hvis kisten dækkes af Dannebrog, skal de kvadratiske felter ligge over kistens hovedende. Flaget må ikke bisættes eller begravnes sammen med kisten.

Ved bisættelser følger flaget kisten i rustvognen og fjernes af bedemanden inden aflevering til kremering. Flaget afleveres til de pårørende.

Ved begravelser følger flaget kisten til graven, og umiddelbart inden kisten sænkes i graven, fjernes og sammenfoldes flaget. Hertil bør 2 personer være særligt udpegede. Flaget afleveres til de pårørende.

Da det er de pårørendes ønske, at kisten skal udsmykkes med Dannebrog, er det de pårørende, som fremskaffer og evt. sammenfolder flaget. Det er således også de pårørende som afgør, hvad der skal ske med det tilbageleverede flag.

Mindegudstjenester

Faner kan være en vigtig og smuk del af mindegudstjenester eller mindehøjtideligheder. Forudsætningen er dog igen, at der er lavet forudgående aftale med præst og familier.

Præsten fastlægger alle forhold og anvisninger, og fanebærere og fanevagter efterlever de samme regler som beskrevet under bisættelser.

Kransenedlægning

Ved kransenedlægning sænkes faner i en vinkel af 45°. Faner udrulles, klargøres og placeres, inden ceremonien finder sted.

Det vil være naturligt, at faners deltagelse i kransenedlægningen koordineres med lokale myndigheder, lokale foreninger med flere. I sådanne tilfælde bør der tages kontakt i god tid før begivenheden.

Begreber om Dannebrog

Agraman	Båndet langs standerliget fæstnet med søm.
At slå søm i	Oprindelig en militær ceremoni i forbindelse med en faneindvielse. Benyttes nu også civilt. Kutyme er, at man slår tre søm i for Dronningen/Kongen, for fædrelandet og for modtageren af fanen.
Bandoler	Bælte med læderholder til at sætte bunden af fanestang i.
Danmarks Flagdag	Valdemarsdag d. 15. juni. Den dag, fortæller sagnet, faldt Dannebrog ned fra himlen under et slag i Estland.
Dupsko	En afrundet ende i bunden af fanestangen, som passer i bandoleret.
Fanebærer	I militæret den fornemste post, som kun den bedste soldat blev udnævnt til. I foreninger og sportssammenhæng er det også en ære at blive udpeget til at gå foran med Dannebrog.
Fanedug	Selve stoffet, som fanen er syet af.
Fanefod	En fast støtte til at holde fanen i længere tid under en fest eller opvisning.
Faneindvielse	Den ceremoni, som gennemføres, når en ny fane overrækkes til en forening eller lignende, inden den tages i brug første gang.
Fanekvaster	De yderste ender af fanesnorene – udformet til pynt.
Fanens felter	De fire røde felter i fanedugen.
Fanesnore	Pyntelige snore, som kan anvendes til at holde fanedugen ind til fanestangen, når den skal bæres uden flagning.
Fanespyd	Den øverste spids af fanestangen.

Fanestang	En stang i to dele, som er til at skrue sammen, og som bruges til at bære foreningens fane med.
Fanestøtte	En fast støtte til at holde fanen i længere tid under en fest eller opvisning.
Fanesækning	En hilsen, hvor fanen føres til vandret, som normalt er forbeholdt de kongelige, men som også bruges i indmarchceremonier.
Fanevagt	En person, der hjælper fanebæreren i ceremonielle opgaver.
Flag	Et flag er et nationalt symbol. Det identificerer landet og det folk, der bebor det.
Flagsang	En hymne til hyldest af flag og fædreland.
Præludiet	En melodisekvens, der spilles <i>før</i> en ceremoni, en flaghejsning.
Postludiet	En melodisekvens, der spilles <i>efter</i> en ceremoni, en flagnedhejsning.
Rigning	Betegnelsen for alt det tovværk, som bruges til at styre master og sejl på et skib.
Splitflag	Et flag, som ender i to eller flere spidser. Det danske splitflag ender i to spidser.
Standerlig	Flagets bredde, som normalt skal være 1/5 af flagstangens højde.
Stangfelt	Et af de kvadratiske, røde felter i flaget tættest på stangen.
Stormflag	Et mindre flag, hvor standerliget kun er 1/10 af flagstangens højde. I tilfælde af kraftigt blæsevejr er det tilladt at sætte et stormflag. Det vil sige, at der anvendes et mindre flag i forhold til reglerne for flagets normale størrelse.
Stutflag	Dannebrogflag i forholdet 1:1,32.

Sådan bruges Dannebrog er en lille håndbog om regler og kutymer for, hvordan du benytter det danske flag. Formålet med hæftet er at fortælle om Dannebrogens betydning og beskrive korrekt brug af flag, fane og vimpel. I pjecen finder du oplysninger, beskrivelser og forklaringer, så du med større sikkerhed kan bruge Dannebrog rigtigt.

Håndbogen er udgivet af Danmarks-Samfundet med støtte fra A.P. Møller og hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene formaal.

■ ■ ■ Den 15. juni er Dannebrogens dag

ISBN 978-87-990709-0-9

9 788799 070909